

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПОРТФЕЛЯ ЕКОЛОГООРІЄНТОВАНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ В РЕГІОНІ¹

доц. Шкарупа О.В., здобувач Бурич І.В.
Сумський державний університет (Україна)

Сучасні тенденції розвитку економіки свідчать про швидкий розвиток інноваційної та інвестиційної діяльності. Його темпи суттєво залежать від визначення складу портфелів інноваційно-інвестиційних проєктів в регіоні. Разом з тим, усвідомлення важливості та глобального характеру екологічних проблем призвело до того, що все більше країн почали враховувати екологічні аспекти в загальноекономічній і фінансовій політиці та впроваджувати природоохоронне та відповідне податкове законодавство.

При цьому такі дії сприяли розширенню ринку екологічних товарів та послуг. До найбільш традиційних екологічних послуг можна віднести державні послуги з очистки стічних вод, обробки і видалення відходів, інфраструктуру забезпечення питною водою. На більш пізньому етапі отримали розвиток послуги, пов'язані з дотриманням природоохоронного законодавства, ресурсозбереженням та відновленням якості навколишнього середовища.

Екологічні послуги поділяються на такі сегменти: послуги, пов'язані з екологічною інфраструктурою; послуги з боротьби із забрудненням довкілля; послуги з відновлення якості навколишнього середовища; послуги з надання підтримки.

Розглянувши ринок екоіндустрії, можна констатувати, що в міжнародній торгівлі екологічні послуги в багатьох випадках доповнюються постачанням товарів та технологій. Для більш раціонального вирішення конкретних екологічних проблем можуть пропонуватися комплексні пакети товарів, послуг та технологій.

У зв'язку з цим виникає потреба в удосконаленні існуючих та розробці нових методичних підходів до формування портфеля інноваційно-інвестиційних проєктів на рівні регіону з подальшим їх оцінюванням та визначенням екологічного та соціально-економічного ефекту, який отримає кожен з його учасників (підприємство, регіон, споживачі та інші).

Сутність інноваційно-інвестиційної діяльності для розвитку сфери екологічних товарів та послуг можливо висловити так: інноваційна активність як необхідність еколого-економічної безпеки – для регіону; екологічні інновації, втілені у виробничий процес підприємства, – як гарантія конкурентоспроможності та безпеки бізнесу – для підприємств; втілення екологічно орієнтованої наукової ідеї та її реалізація – як сенс роботи науковців.

Аналіз інноваційної діяльності в сфері екологічних товарів та послуг дозволив встановити основні причини, що зумовлюють повільні темпи розвитку цієї діяльності в Україні. До них, у першу чергу, відносяться:

- недостатня матеріально-технічна база та нестача фінансових ресурсів в регіоні для підтримки тих підприємств та організацій, які займаються екологічно орієнтованими науковими дослідженнями;

- зниження мотиваційної складової персоналу до екологізації проєктів, в тому числі на підприємствах;

- недостатня обґрунтованість формування портфелів екологічно орієнтованих інноваційних проєктів.

Один із важливих аспектів екологічно орієнтованої інноваційної діяльності – це фінансування відповідно інноваційно-інвестиційних проєктів. Так, в Україні що основне джерело фінансування інноваційної діяльності складають власні кошти підприємств – 63,9 %. В Сумській області спостерігається теж така тенденція, але частка власних коштів підприємств складає 99 %. Треба зазначити що в 2012 р. в Сумській області за рахунок

¹ Матеріал підготовлений і публікується у рамках НДР № д/р 0111U003564 «Фундаментальні основи екологобезпечної трансформації регіональних еколого-економічних систем».

кредитних коштів фінансування екологічно орієнтованої інноваційної діяльності не здійснювалось. Ці факти свідчать про певну стагнацію екологічно орієнтованої інноваційної діяльності підприємств регіону та необхідність подальшого її розвитку.

Наявність портфеля екологічних товарів та послуг в регіоні потрібно розглядати як фактор його стійкості, адже він виконує цільову функцію центра тяжіння інвестиційних процесів в регіоні. Портфель інноваційних екологічних проектів виступає інтегруючим чинником, що об'єднує вивчення екологічно орієнтованих інноваційних процесів, технологій, процесів створення продукту, способів організації роботи та фінансування. Обґрунтування та формування портфеля екологічно орієнтованих інноваційних проектів в регіоні в умовах сучасної еколого-економічної кризи сприятиме розвитку екологічних послуг, таких як послуги екологічного менеджменту, консалтингу, маркетингу, реінжинірингу, страхування, маркування та сертифікації продукції, екологічної освіти, екологічного моніторингу, екологічної діагностики, екологічного лізингу та інших. Виробництво та споживання екологічних послуг сприяє не тільки поліпшенню якості життя людини, а й збереженню цивілізації на планеті для майбутніх поколінь.

Шкарупа, О.В. Економічні проблеми формування портфеля екологоорієнтованих інноваційних проектів в регіоні [Текст] / О.В. Шкарупа, І.В. Бурич // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.1. - С. 132-134.